

ALFRED KANINI

Vorabërësi
dhe
vajza
e vrarë

BIBLIOTEKA
SHTETIT

SH-32

K29

TREGIME

81H-52

K 29

ALFRED KANINI

VOZABËRËSI
DHE VAIJA
E VRARË

Tregime

1430

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

NJERËZ TË MINIERËS

Në qiellin e minierës qëndronte pezull një diell i madh ngjyrë portokalli dhe mbi çatitë e qytezës lëviznin pa u ndier ngjyrat e perëndimit. Poshtë, oxhaqet e larta të uzinës nxirrnin tym të hollë, gati të tejdukshëm, dhe Maksi mendoi se ajo po konsumonte rezervat e fundit të mineralit. Pastaj do të nisnin të lëviznin makinat nga miniera K. Kjo ishte shumë larg uzinës dhe më parë mineralin e dërgonte në një uzinë tjetër, në një qytet të afërt. Tani miniera ishte urdhëruar të ushqente edhe uzinën e M. Natyrisht kjo ishte punë e vështirë, po rezervat e mineralit të M, ndryshe nga parashikimet, kishin shteruar papritur dhe uzina rrezikohej të mbetej pa punë.

Jeta e saj nuk mund të zgjaste më shumë se dy vjet.

Po ja, një vit më parë kishte ardhur Fati dhe një inxhinier tjetër nga Ministria dhe, për çudi, kërkimet rifilluan në një zonë, që mendohej se mund të mos kishte mineral. Sondat brimonin ditë e natë me një gërvimë të ethshme dhe, ndërsa minatorët nxirrnin shtresat e fundit dhe ushqenin uzinën, ekipi i Fatit nuk kishte ndër mend të tërhiqej. Ai u besonte shumë inxhinierëve që kishin parashikuar

pasuri minerale të pashtershme në nëntokën e M. Edhe qeveria u kishte besuar dhe e kishte aprovuar ndërtimin e uzinës. Por uzina tani mezi mbahej.

Ekipi i Fatit vazhdonte kërkimet. Atëherë Maksi sapo kishte mbaruar studimet. Ai nuk kishte shkëlqyer në mësim, por e ndiente se kishte fituar njohuri të mjaftueshme për një inxhinier miniere dhe, kur e emëruan në atë minierë të humbur, i erdhi keq.

«Ma bënë se nuk mora diplomën «student i dalluar», — mendoj. — Tani për mua të gjitha ëndrrat e bukura morën fund. Unë këtu nuk mund të bëj asgjë dhe do të katandisem në një njeri të rëndomtë, fare pa të ardhme».

Ishte e natyrshme se Tefta as që mund të pranonte të flitej për të ardhur në M.

Ai mori një valixhe të vogël dhe, pa i thënë asaj asgjë, u nis nëpër qytet, derisa arriti «prapa diellit», në zonën e minierës së M. Qielli iu duk i pangjyrë dhe qyteza mes maleve, e vogël dhe e drojtur. Ndërsa, ndryshe nga ç'e kishte përfytyruar, uturimat e uzinës aty poshtë vinin të mbytura dhe të pafuqishme. Ai e mori vesh si ishte puna dhe një ndjenjë egoizmi e bëri të kalonte një natë jo të qetë.

Po të nesërmen M. u zgjua në festë dhe ai ndjeu se kishte mbetur një njeri i vogël, fare i vetmuar, megjithëse edhe atë e rrëqethte dhe e emociononte gëzimi i përgjithshëm. Ekipi i atij inxhinierit të ri, që në minierë njerëzit u mësuan shumë shpejt ta thërrisnin Fat, kishte arritur më në fund një fitore shumë të madhe: zbulimin e shtresave të bollshme dhe të pashtershme të mineralit. Ai e njihte Fatin. I ishte dukur një njeri i vrazhdë dhe mendjemadh, herë-herë tekanjоз dhe nuk i kishte pëlqyer kurrë. Atëherë Fati ishte student i vitit të fundit. Dukej

djalë i qetë. Kishte shprehur gatishmërinë të punonte ku ta dërgonin. Në diplomë kishte të shënuar «i dalluar», ndaj e kishin emëruar në Tiranë.

«Eh, ky Fati, — i kishte thënë ai njëherë Teftës, — sa bukur dinë ta dredhin njerëz si ky!»

Tefta i kishte hedhur një vështrim të papërcaktuar.

«Nuk e besoj», — i kishte thënë.

Ai kishte dyshuar dhe e kishte vështruar me ironi.

«E njeh?» — e kishte pyetur.

«E njoh, — i kishte thënë ajo, — por, edhe sikur të mos e njihja mund ta kuptoja lehtë se ai nuk duket dhe aq i kënaqur».

Maksi e kishte vështruar ftohtë. Pastaj me një ndjenjë xhelozie të hapur i kishte thënë.

«Mbase ke menduar dhe për të». Ai kishte ndier se po inatosej. «Mbase tani që e vështron, mendon se do të kishe bërë mirë po të shoqëroheshe me të. Në fund të fundit ai është emëruar në Tiranë».

Ajo e kishte vështruar me keqardhje. Kishin zbritur pa folur shkallët e kodrinës, ku ishte vendosur Fakulteti i Gjeologjisë dhe i Minierave dhe, kur arritën në rrugën e asfaltuar, Tefta i belbëzoi.

«Ti bëhesh xheloz, Maksi, po megjithatë unë të dua, sepse xhelozia është një ndjenjë e përkohshme dhe e parëndësishme. Me Fatin ti nuk mund të mbash një qëndrim të tillë ashtu, rastësisht, dhe këtë unë e kam kuptuar».

Po mendimi se një ditë mund të ndahej nga ajo fare papritur e kishte ndjekur pas gjithë vitin dhe, kur mori emërimin për në minierën e M, ndjeu një zbrazëti dhe një farë zhgënjimi.

«Përse tregohet kaq e pamëshirshme jeta, ë?»

*
*
*

Aty nuk u ngrit ndonjë tribunë, megjithëse prisnin ministrin i cili edhe kishte ardhur. Njerëzit ishin mësuar ta prisnin atë në sheshin e vetëm dhe të gjerë të qytezës dhe t'ia shtronin bisedës pa drojtje. Maksin e shtynë përpara dhe nuk kuptoi se si u ndodh ballë për ballë Fatit. Ai bisedonte me ministrin si me një të njohur.

«Doemos, tha me vete, ai është heroi i ditës».

Edhe minatorët bisedonin me ministrin si me një të njohur.

— Ne kishim hall vetëm mineralin, — tha një minator i vjetër, si të ishte drejtori, — po tani asgjë nuk na mban dot më. Ne me siguri brenda një kohe të shkurtër do ta ushqejmë uzinën me mineralin e ri.

— Në rregull, xha Martin, — tha ministri. (Maksi u habit që ai e njihte me emër minatorin). — Tani vendburimi i ri duhet të kthehet në minierë. Duhet të kthehet menjëherë dhe me të duhet të merren të gjithë inxhinierët dhe specialistët e M. A keni nevojë të dërgojmë specialistë të tjerë?

— Jo, — tha minatori, — nuk kemi nevojë. Këtu janë emëruar inxhinierë të rinj dhe ata kanë energji të pashtershme. Besoj se do t'ia dalim.

(Maksi ishte skuqur deri te veshët dhe i dukej sikur do të tradhtonte veten. Natyrisht, minatori e kishte fjalën për të, por ai mendoi se edhe ato energji që kishte pasur, i ishin mpirë fare).

— Fat, si thua, do të kthehesh në Tiranë? — pyeti ministri.

Inxhinieri, që nuk e kishte mendjen aty, ngriti kokën me habi.

— Jo, përse? — tha. — A nuk jam mirë këtu?

(Maksi ndjeu të rrëqethej i tëri dhe e vësh-troi Fatin në sy. Vërtet ai dukej shumë i habitur).

— Kemi djem të mirë, — tha xha Martini, — kemi djem shumë të mirë.

Dhe Fatij kishte mbetur në minierë. Në drekë ministri u largua. Kur vendosi të kthehej në dhomën e tij, Maksi ndjeu një dorë të lehtë në sup.

— Ej, Maksi, desha të njihem me ty! (Ai e vësh-troi në sy dhe mendoi se ishin pothuaj të një gjatësie dhe të një moshe). Unë jam Fati.

— E di, — i tha ftohtë ai.

— Të pëlqeu miniera në vështrimin e parë?

— Më pëlqeu shumë, — tha ai me ironi të hapur.

Tjetri u mundua të futej thellë në mendimet e tij. Fati kishte një fytyrë të zbetë e të lodhur dhe në faqet ngjyrë gruri dukeshin qimet e mjekrës së parruar. Kur u ndanë, Maksi e vështroi se si ecte ai duke u lëkundur me një mënyrë kapriçioze, por u habit me veten që nuk e kishte përfshirë asnjë ndje-një inati dhe mendoi se të gjitha ndjenjat kishin filluar t'i tulateshin.

*

* *

Nga bregu, lumi i kaltër dhe shumë i kulluar që në kthesat përplasej duke bërë shkumë, mezi dukej. Maksit i ishte bërë zakon të qëndronte për orë të tëra në bregun e lumit. Edhe tani ai vendosi të zbriste dhe të qëndronte vetëm. Më në fund i kishte shkruar Teftës se ndodhej në M, se nuk kishte asnjë shpresë të emërohej në ndonjë vend tjetër dhe i lutej të mos mendonte më për të.

Në M. kishte nisur puna për ta kthyer vendbu-

rimin e ri në minierë. Inxhinierët dhe specialistët ishin angazhuar të gjithë dhe puna po lëvizte me vull. Por ai e ndiqte si një njeri i largët, që nuk ka të bëjë fare me të. Në një mbledhje të hapur të këshillit teknik, ku merrnin pjesë edhe mjeshtrit e minierës, natyrisht edhe heroi i punës socialiste, xha Martini, për herë të parë e zgjuan nga gjendja apatike në të cilën kishte rënë që kur kishte ardhur në M. Ai punonte në një zyrë mes ca shkresave dhe merrej me shpërndarjen e forcave prodhuese.

— Kryeinxhinier, — tha xha Martini, — pse nuk i caktoni ndonjë punë atij të riut?

— I kemi caktuar, xha Martin.

— I keni caktuar një punë të kotë, — tha xha Martini. — Prandaj duhet t'i caktoni një punë në vendburimin e ri.

— Kjo është e drejtë, — tha Fati. — Ai duket sikur ka mbetur i huaj për minierën.

Maksi i hodhi Fatit një vështrim të papërcaktuar.

Tani ai rrinte i menduar në bregun e lumit dhe herë pas here shihte xhadenë e paasfaltuar ku lëviznin makina. Xhadeja nga uzina në minierë gjithnjë kishte lëvizje të madhe, dhe kjo lëvizje e bënte të mendohej e të ndiente shqetësim. Kur doli në rrugë, vuri re se njëra nga makinat u ndal disa hapa larg tij. Nga dera që u hap ngadalë, u dukën një palë këmbë vajze dhe pastaj Fati që u hodh në rrugë. Në fillim ai u habit, por u kujtua se nuk e kishte parë gjithë atë ditë. Fati i thirri që ta priste dhe të dy iu afruan me çap të gjatë dhe të lehtë.

— Maksi, kjo është Didona.

Ai vuri buzën në gaz. Natyrisht, ajo nuk mund

të ishte Didona e Kartagjenës. E kush na qenkësh pra ajo?

— Është gruaja, — tha Fati. (Ja se çfarë, ai na qenkësh i martuar!)

— Vendosa të qëndroj gjithnjë në minierë dhe e thirra të vinte. Ajo nuk mund të vinte pa u siguruar nëse do të qëndronim në minierë për fare, apo për një farë kohe.

Maksi i vështroi me një ndjenjë habie. Ajo ishte një grua e re dhe shumë më e bukur se Tefta, në sytë e saj nuk vihej re asnjë shenjë pakënaqësie.

«Ky Fati, — tha me vete, — vërtet paska lindur me fat». Ai i hodhi një vështrim në fytyrë. «Mbase është nga ata njerëz që kanë shumë besim në vetvete dhe kanë sukses në dashuri. Megjithatë, ai nuk duket kushedi se çfarë».

Fati ishte nga ata njerëz që karakterizohen nga një vullnet i fuqishëm dhe nga zakoni për të mos u tërhequr kurrë përpara se të arrijnë përfundimin.

«Po është me të vërtetë fat të të dojë një grua kaq e bukur dhe të vijë në M. pa u bërë merak fare», — mendoi Maksi.

— Maksi, — i tha ai. — A do të punojmë bashkë në vendburimin e ri? Unë desha të të takoja për të filluar që nesër. Natyrisht, po të pranosh që të punojmë të dy.

Ai e vështroi në sy. Ende e brente ai inati i vjetër dhe nuk i besohej që në sjelljet e tij kishte një sinqeritet të vërtetë. Ai mendonte se Fati mundohej të shtirej si njeri i mirë, që punonte shumë dhe nuk mbante asnjë inat me të tjerët. (Sepse, natyrisht, sikur ta kishte njohur më parë Teftën, ai me siguri do të mbante inat. Maksi i kishte thënë Tef-

tës se nuk donte ta shihte të fliste me Fatën dhe gjatë gjithë kohës ajo e mbajti fjalën).

«Po përse të mos besoj se ai është një djalë i mirë, — mendoi, — unë nuk kam parë asgjë të keqe. Në fund të fundit ai qenka i martuar».

— Si thua, Maksim? — i tha ai.

— E ç'mund të bëj unë në vendburimin e ri?

— Mund të bësh shumë, Maksim, — tha ai, — sepse vendburimi i ri duhet vënë në shfrytëzim me njëherë. Tani ne po realizojmë përgatitjen për shfrytëzim. Po besoj se do të hasim vështirësi për të realizuar dy problemet e tjera: shfrytëzimin dhe ajrimin. Për këtë duhet patjetër ndihma jote.

— Përse mendon se unë jam në gjendje ta zgjidh këtë?

— Unë kam parë punimin tënd të diplomës, — tha Fatën.

— E çfarë, ai nuk qe ndër më të mirët. U vlerësua me notën 8.

— Sikur të mos ishe ngutur, ti do të arrije një sukses të vërtetë. Me sa duket ti nuk ishe konsultuar në ndonjë minierë dhe kishe punuar më shumë në laborator.

— Kjo është e vërtetë, — tha Maksim.

— Po tani ti ke rast ta vësh në jetë projektin tënd. Pikërisht shfrytëzimin dhe ajrimin e galerive. A nuk është kështu?

— Është pikërisht ashtu, — tha Maksim, — por është e pamundur.

— Përse është e pamundur?

Maksim hezitoi të përgjigjej dhe e vështroi në sy.

«A mund të jetë me të vërtetë kaq i sigurtë ai siç duket në sy?» Vendosi të flasë hapur.